

УДК 37.013+378:398.1

Андрій Балендр,
доктор педагогічних наук, доцент
Національна академія Державної прикордонної
служби України ім. Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький
ORCID ID 0000-0003-4610-2830
DOI: 10.33099/2617-1775/2021-01/09-17

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА КЕРІВНИХ КАДРІВ ПРИКОРДОННИХ ВІДОМСТВ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ДОСВІДНОГО НАВЧАННЯ

У статті схарактеризовано особливості професійної іншомовної підготовки керівних кадрів прикордонних відомств країн Європейського Союзу. Виявлено, що згідно Уніфікованої програми підготовки керівників середнього рівня прикордонних відомств у країнах Європейського Союзу виділяють дві основні категорії керівного складу: супервайзери і менеджери. Упровадження фази досвідного навчання для підготовки керівників середнього рівня передбачає: формування відповідних професійних компетентностей безпосередньо під час несення служби в підрозділах охорони кордону, набуття практичного досвіду, отримання відгуків від керівників, колег та наставників. Організація досвідного навчання супервайзерів і менеджерів прикордонних відомств країн Європейського Союзу з питань іншомовної підготовки включає спеціалізовані електронні навчальні курси та підручники: «English Communications for Border Guards at Airports»; навчальний підручник «Англійська мова для співробітників прикордонної і берегової охорони»; інтерактивний електронний навчальний курс на основі технології мобільного навчання для самостійного вивчення англійської мови – «Англійська мова для прикордонників». Автором було проведено аналіз можливостей використання цього досвіду з метою його впровадження в систему професійної підготовки персоналу прикордонного відомства України.

Ключові слова: іншомовна підготовка, керівники прикордонних підрозділів, досвідне навчання, країни Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Нині безпека кордонів Європейського Союзу (ЄС) ґрунтується на надійності, професіоналізмі й інтероперабельності персоналу відомств прикордонної і берегової охорони. Загальні процеси євроінтеграції та уніфікації професійної діяльності європейських прикордонників сприяли формуванню культури професійної діяльності (European Borderguardship) і формуванню спільних інтересів прикордонних відомств і берегової охорони в Європі, що в свою чергу визначає якість виконання завдань у сфері охорони кордонів ЄС [1]. Державна прикордонна служба України (ДПСУ), у зв'язку з обраним керівництвом держави європейським вектором розвитку та потребою відповідати вимогам Концепції європейського інтегрованого управління кордонами, також приєдналась до цього проекту в рамках співпраці з європейською агенцією прикордонної і берегової охорони Фронтекс [2].

Визначення загальноєвропейського контексту професійних функцій керівного складу всіх прикордонних відомств країн ЄС на практиці означає великий обсяг професійної відповідальності, що вимагає навчання майбутніх керівників лідерству та управлінню, що повинно охоплювати всю кар'єру співробітника прикордонного відомства. Керівники середньої ланки, які

відповідають за керівництво й управління оперативно-службовою діяльністю персоналу прикордонних підрозділів, відіграють важливу роль у забезпеченні виконання прикордонних функцій та дотримання основоположних прав людини й поширення основних професійних цінностей під час здійснення охорони кордону. Це досягається завдяки якісній підготовці, гармонізації спільних освітніх стандартів, співпраці і безперервному професійному розвитку в контексті керівництва та управління діяльністю персоналу прикордонних відомств і берегової охорони. Це завдання прикордонні відомства країн ЄС, під егідою агенції Фронтекс, вирішили завдяки розробленню й імплементації у прикордонних закладах освіти Уніфікованої програми підготовки керівників середнього рівня відомств прикордонної і берегової охорони країн ЄС [3].

Водночас виконання професійних обов'язків у співпраці з прикордонниками інших країн, а також навчання та підвищення кваліфікації під егідою агенції Фронтекс в межах Мережі європейських прикордонних партнерських академій (яке відбувається англійською мовою), актуалізує питання формування іншомовної компетентності керівного складу європейських прикордонних агенцій. Отже, у сучасних умовах посилення міжнародного співробітництва ДПСУ з європейськими відомствами з функціями охорони кордону, активізації програм професійної й академічної мобільності, запровадження спільного патрулювання кордону із країнами ЄС особливий інтерес викликають можливості прикордонних відомств країн ЄС щодо забезпечення ефективного формування професійної іншомовної компетентності керівників середнього рівня.

Метою дослідження є висвітлення особливостей іншомовної підготовки керівної ланки прикордонних відомств країн Європейського Союзу в контексті досвідного навчання для подальшого впровадження передового досвіду в систему професійної підготовки персоналу ДПСУ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Професійну підготовку прикордонників зарубіжних країн вивчали Н. Ринденко, Д. Таушан, Т. Тронь та ін. Досвід підготовки прикордонників країн ЄС за дистанційною формою навчання досліджував І. Блощинський. Практичні аспекти підготовки курсантів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького досліджували О. Діденко, О. Торічний. Проте, наші розвідки засвідчили, що наразі ґрунтовного аналізу особливостей іншомовної підготовки керівної ланки прикордонних відомств країн ЄС в контексті досвідного навчання для подальшого впровадження передового досвіду в систему професійної підготовки персоналу ДПСУ практично не існує.

Досягнення мети дослідження потребувало застосування таких методів: аналіз психолого-педагогічної літератури та нормативно-правових документів – з метою визначення сучасного стану іншомовної підготовки керівної ланки прикордонних відомств у країнах ЄС; синтез, порівняння, екстраполяція – для уточнення та обґрунтування проблеми створення спільних програм іншомовної підготовки європейських прикордонників, обґрунтування та формулювання перспективних напрямів розвитку іншомовної підготовки персоналу прикордонних відомств країн ЄС; педагогічне спостереження, збір та

узагальнення характеристик уніфікованих програм підготовки, підручників та електронних навчальних курсів, що застосовуються в європейських прикордонних навчальних закладах; формулювання й систематизація висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до принципів безперервного навчання та професійного розвитку, навчання прикордонників у країнах ЄС не закінчується після випуску. В контексті спільної професійної підготовки європейських прикордонників під егідою Фронтекс разом із самостійною (Independent) та контактною (Contact) фазою також визнається досвідне (Experiential) навчання на робочому місці. Відповідно, післядипломна освіта за фахом професійного розвитку базового та середнього рівнів у контексті спільної підготовки прикордонників країн ЄС називається досвідною фазою навчання. Метою цієї фази навчання є сприяння формуванню відповідних професійних компетентностей співробітників прикордонних служб відповідно до Галузевої рамки кваліфікацій сфери охорони кордону ЄС безпосередньо під час несення служби в підрозділах охорони кордону. Згідно з вимогами спільної підготовки прикордонників країн ЄС фаза досвідного навчання настає після випуску, проте вона може бути також реалізована під час контактної фази.

Фаза досвідного навчання не обмежує, проте надає більше можливостей і не є обов'язковою для держав-членів ЄС. Це дає змогу національним прикордонним відомствам дотримуватися своїх національних правил та застосовувати власні процедури впровадження досвідної фази навчання, якщо вони не суперечать принципам цієї фази [1].

Освітню концепцію на основі отриманого досвіду було сформульовано ученими Р. Юшером та Р. Едвардсом [4]. Вони, зокрема, відзначили, що «досвідне навчання не може бути універсальним, оскільки воно поєднано з особистим досвідом. Тому ключовим у цьому контексті є багатоманітність знання, а його продуцентом стає будь-який учасник освітнього процесу» [5].

Водночас, фаза досвідного навчання повинна відповідати наступним вимогам:

- об'єктивна;
- прозора;
- документально підтверджена;
- атестована;
- базується на самостійному навчанні [3].

Питання імплементації системи спільної професійної підготовки прикордонників у країнах ЄС на основі уніфікованих програм підготовки на загальноєвропейському рівні висвітлені у Регламенті про Європейську прикордонну та берегову охорону Фронтекс [2], де наголошується на забезпеченні навчання викладачів для європейських прикордонних відомств країн з питань пов'язаних з охороною кордону, фундаментальних прав людини, міжнародного захисту, морського права і т.і. Основним завданням таких спільних програм підготовки є поширення кращих прикордонних практик і стандартів з питань реалізації нормативно-правової бази у галузі управління кордонами ЄС [6].

Як зазначено в Шенгенському прикордонному кодексі «держави-члени ЄС повинні забезпечувати те, щоб прикордонники були кваліфікованими і належним чином підготовленими фахівцями, беручи до уваги уніфіковані програми підготовки прикордонників, створені і розроблені Європейським агентством з прикордонної і берегової охорони». Також, у цьому документі перераховані різноманітні завдання і обов'язки для менеджерів і супервайзерів. Серед багатьох інших рекомендацій вказується, що «старший зміни повинен відповідати за контроль за виконанням обов'язків, покладених на відділ прикордонної служби. Оскільки він / вона несе відповідальність за дії і вжиті заходи, старший зміни повинен бути в курсі подій на пункті пропуску через державний кордон і дій, що вживаються прикордонниками. Старший зміни повинен контролювати фізичний і психічний стан персоналу до і під час зміни» [1; 7].

Професійні компетентності, що вимагаються від керівника під час оперативної діяльності, повинні ґрунтуватися на високому рівні знань з предметних областей, а також компетентностях у сфері керівництва та управління. Згідно з аналізом компетентностей керівної ланки європейських прикордонних відомств в різних країнах і організаціях ЄС, проведеним під час розроблення Уніфікованої програми підготовки керівної ланки, було виділено дві основні категорії керівників середнього рівня: супервайзери і менеджери. Проте в результаті узагальнення було встановлено, що обов'язки супервайзера, як правило, полягають в організації щоденних завдань і забезпеченні виконання цих завдань, відповідальності за першу лінію контролю і роботу співробітників прикордонних відомств базового рівня [8]. Супервайзер діє як старший зміни і несе відповідальність за роботу зміни прикордонних нарядів. Крім того, у сферу його компетентності входить: вирішення і управління нестандартними і конфліктними ситуаціями на ділянці відповідальності відділу, реалізація практичних планів і тактичної частини оперативних планів, створення умов для професійного розвитку персоналу, мотивація підлеглих, а також обов'язки щодо нагляду за процедурою контролю другої лінії та питання міжвідомчого та міжнародного співробітництва на оперативному рівні.

Обов'язки менеджера прикордонного підрозділу зазвичай полягають в оперативному плануванні і відповідальності за забезпечення якості та розподіл ресурсів. Крім того, управління роботою супервайзерів, підрозділами / відділами і процесами, пов'язаними з ризиками, що відносяться до сфери відповідальності менеджерів разом із стратегічним плануванням та втіленням цих планів у життя. Визначення пріоритетів і професійний розвиток підлеглого персоналу також безпосередньо пов'язані зі сферою діяльності менеджера, що має ґрунтуватись на дотриманні основоположних прав людини в усіх сферах діяльності [9].

Кожен слухач під час досвідної фази повинен мати наставника і керівника. Наставник повинен мати досвід роботи у відповідній сфері, що стосується виконання прикордонних функцій (прикордонні перевірки, виявлення викраденого автотранспорту, боротьба з торгівлею людьми). Наставник може змінюватися, коли слухач буде переходити до іншого

підрозділу, або до іншого завдання. Наставник також отримує користь для себе, з точки зору набуття досвіду, що сприятиме його особистому професійному розвитку. Керівник може бути безпосереднім керівником слухача або представником освітньої установи або відповідного органу охорони кордону. Керівник повинен мати постійний особистий контакт зі слухачами, не повинен змінюватися протягом всієї фази практичного навчання, його роль полягає в тому, щоб заохотити студента, контролювати та координувати процес навчання на робочому місці.

Для національних прикордонних відомств фаза досвідного навчання є вигідною, оскільки вона забезпечує ефективний та структурований перехід навчального процесу до робочого середовища, що веде до підвищення професіоналізму в кількох аспектах, включаючи оперативну сумісність. Як правило, співробітники прикордонних служб повинні пройти через виконання різноманітних завдань, щоб набути досвіду в усіх сферах охорони кордону. Фаза досвідного навчання передбачає не тільки набуття досвіду роботи, але й отримання відгуків від керівників, колег та наставників. Слухачів заохочують брати на себе відповідальність за особистий прогрес у навчанні. Враховуючи те, що прикордонники навчаються на робочому місці спільно з колегами, активно застосовуються методи та принципи колаборативного навчання.

Отже, з метою ефективного виконання висвітлених завдань у загальноєвропейському контексті (спільне патрулювання ділянок кордону, спільні прикордонні операції, участь у навчальних курсах агенції Фронтекс) фахівці керівної ланки прикордонних служб у країнах ЄС повинні володіти англійською мовою на достатньому рівні. Організація практичної підготовки супервайзерів і менеджерів прикордонних відомств країн ЄС з питань іншомовної підготовки містить спеціалізовані електронні навчальні курси та підручники. Так, на освітній веб-платформі Virtual Aula агенція Фронтекс розмістила платформу дистанційного навчання MOODLE, до якої включено електронний навчальний курс «English Communications for Border Guards at Airports» (Англійська мова для співробітників пунктів пропуску для авіаційного сполучення), який сприяє формуванню у європейських прикордонників знань, навичок і компетентностей необхідних для виконання професійних функцій під час здійснення прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон [6].

Навчальний підручник «Англійська мова для співробітників прикордонної і берегової охорони» призначений для вивчення англійської мови початкового рівня персоналом прикордонних відомств країн ЄС, розроблений для задоволення потреб відомств з функціями охорони кордону та берегової охорони під час виконання професійних обов'язків з охорони зовнішніх кордонів ЄС. Темі та тексти були відібрані на основі реальних подій під час прикордонних перевірок або під час здійснення охорони протяжних ділянок кордону. Розглядаються питання торгівлі людьми, контрабанди мігрантів, дотримання основних прав в європейському та міжнародному контексті охорони кордонів та узбережжя країн ЄС. Зміст підручника відображає реальні навчальні потреби на основі визначених професійних функцій прикордонників,

для яких необхідна спеціалізована англійська мова. Підручник охоплює десять тем сфери охорони кордонів та узбережжя та всі суміжні функції та навички прикордонників. У книзі для студентів також є глосарій основної спеціалізованої лексики, сценарії вправ на аудіювання. У підручнику також зазначено посилання на веб-сторінку на Virtual Aula агенції Фронтекс, де слухачі можуть знайти відповіді на вправи і тести, а також необхідні аудіофайли.

Також, представниками прикордонних відомств Агенції Фронтекс за підтримки прикордонних закладів освіти країн ЄС було організовано розробку нового інтерактивного електронного навчального курсу на основі технології мобільного навчання для самостійного вивчення англійської мови європейськими прикордонниками – «Англійська мова для прикордонників» першого та другого рівнів. Цей курс можна проходити як на персональних комп'ютерах, так і планшетах, або смартфонах. Слухачі можуть проходити курс в межах неформального, або інформального навчання. Керівники прикордонних підрозділів можуть визначати час для занять або інтегрувати курси іншомовної підготовки у програми підготовки освітніх закладів. Прикордонники можуть вивчати англійську мову онлайн, а також офлайн. Слухачі цього курсу повинні володіти англійською мовою загальної тематики на рівні A1–A2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (англ. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) [6], і на цій основі опанувати фахову термінологію фахівців прикордонної охорони.

Використовуючи висвітлені електронні навчальні курси і підручники розроблені під егідою агенції Фронтекс, керівний склад прикордонних відомств країн ЄС отримує можливість набувати знання англійської термінології професійного спрямування, ефективно спілкуватись англійською мовою з окремими особами та групами осіб відповідно до національних та європейських нормативно-правових документів, а саме – проводити інтерв'ювання іноземців, незаконних мігрантів, а також – спілкуватися з іноземними колегами.

Висновки. У сучасних умовах посилення міжнародного співробітництва ДПСУ з європейськими відомствами з функціями охорони кордону, активізації програм професійної й академічної мобільності, запровадження спільного патрулювання кордону із країнами ЄС особливий інтерес викликають можливості прикордонних відомств країн ЄС щодо забезпечення ефективного формування професійної іншомовної компетентності керівників середнього рівня. В Уніфікованій програмі підготовки керівників прикордонних відомств країн ЄС виділено дві основні категорії керівників середнього рівня: супервайзери і менеджери. Впровадження фази досвідного навчання передбачає не тільки набуття досвіду роботи, але й отримання відгуків від керівників, колег та наставників. Метою цієї фази навчання є сприяння формуванню відповідних професійних компетентностей співробітників прикордонних служб безпосередньо під час несення служби в підрозділах охорони кордону. Згідно з вимогами спільної підготовки прикордонників країн ЄС, фаза досвідного навчання настає після випуску, проте вона може бути також реалізована під час

контактної фази. З метою ефективного виконання висвітлених завдань у загальноєвропейському контексті фахівці керівної ланки прикордонних служб у країнах ЄС повинні володіти англійською мовою на достатньому рівні. Організація практичної підготовки супервайзерів і менеджерів прикордонних відомств країн ЄС з питань іншомовної підготовки включає спеціалізовані електронні навчальні курси та підручники: «English Communications for Border Guards at Airports»; навчальний підручник «Англійська мова для співробітників прикордонної і берегової охорони»; інтерактивний електронний навчальний курс на основі технології мобільного навчання для самостійного вивчення англійської мови – «Англійська для прикордонників». Перспективами подальших наукових розвідок вважаємо дослідження та узагальнення особливостей організації досвідного навчання прикордонників країн ЄС, з метою подальшого впровадження передового досвіду в систему підготовки персоналу ДПСУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Common Core Curriculum for Border and Coast Guard Mid-Level Training in the European Union. Warsaw, Poland: Plac Europejski 6, 2019.
2. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2016 on the European Border and Coast Guard URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/65db3442-7bcf-11e6-b076-01aa75ed71a1/language-en>
3. Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding (volume 2), Warsaw, Poland: Rondo ONZ 1, 2013.
4. Usher R., Edwards R. (1994). Postmodernism and Education. Different voices, different worlds. New York. 246 p.
5. Прудченко І. (2011). Педагогічні інтенції постмодерну: конституювання змісту освіти. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. Київ. № 47. 156–163.
6. Балендр А., Комарницька О., Блощинський І., Діденко О. (2018). Інформаційно-комунікаційні технології в іншомовній підготовці фахівців з охорони кордону країн Європейського Союзу. *Інформаційні технології і засоби навчання* : електрон. наук. фахов. вид. Т. 67 (5). 56–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_67_5_7.
7. Балендр А. (2018). Уніфікована програма базового рівня для підготовки фахівців з охорони кордону країн Європейського Союзу. *Педагогічний дискурс*. Вип. 25. 17–21. [in Ukrainian]
8. Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0399>
9. Балендр А. (2017). Характеристика рівнів галузевої рамки кваліфікацій для підготовки прикордонників країн Європейського Союзу в академічній освіті. *Педагогічний дискурс*, Вип. 22. 9-14.

REFERENCES

1. Common Core Curriculum for Border and Coast Guard Mid-Level Training in the European Union. Warsaw, Poland: Plac Europejski 6, 2019. [in English]
2. Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2016 on the European Border and Coast Guard URL: <https://publications.europa.eu/en/publication->

- [detail/-/publication/65db3442-7bcf-11e6-b076-01aa75ed71a1/language-en](#) (Accessed: 15.11.2020) [in English]
3. Sectoral Qualifications Framework for Border Guarding (volume 2), Warsaw, Poland: Rondo ONZ 1, 2013. [in English]
  4. Usher R., Edwards R. (1994). Postmodernism and Education. Different voices, different worlds. New York. 246 p. [in English]
  5. Prudchenko I. (2011). Pedagogical intentions of postmodernism: constitution of the content of education. *Humanitarian Bulletin ZDIA*. Kyiv. 47. 156–163. [in Ukrainian]
  6. Balendr A., Komarnytska O., Bloschynsky I., Didenko O. (2018). Informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi v inshomovniy pidhotovtsi fakhivtsiv z okhorony kordonu krayin Yevropeys'koho Soyuzu [Information and communication technologies in foreign language training of border guards in the European Union]. *Information technologies and teaching aids*. 67, (5). 56–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_67_5_7. [in Ukrainian]
  7. Balendr A. (2018). Unifikovana prohrama bazovoho rivnya dlya pidhotovky fakhivtsiv z okhorony kordonu krayin Yevropeys'koho Soyuzu [Unified basic level program for the training of border guards in the European Union]. *Pedagogical discourse*. Issue 25. 17–21. [in Ukrainian]
  8. Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0399> (Accessed: 15.11.2020) [in English]
  9. Balendr A. (2017). Kharakterystyka haluzevykh rivniv kvalifikatsiynykh vymoh dlya pidhotovky prykordonnykh sluzhb derzhav-chleniv ES v akademichniy osviti [Characteristics of the Sectoral Qualifications Framework Levels for the EU Member States Border Guards Training in Academic Education]. *Pedagogical discourse*. Issue 22. 9–14. [in Ukrainian]

SUMMARY

Andrii Balendr

Doctor of Science in Pedagogy, Associate Professor,
National Academy of the State Border Guard Service of
Ukraine Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine

Foreign Language Training of the European Union Border Guard Agencies' Management in the Context of Experiential Learning

Introduction. *The article reveals the features of professional foreign language training of management of the European Union border guard agencies. It was found out that in the current conditions of strengthening international cooperation of the State Border Guard Service of Ukraine with the European Union border protection agencies, intensification of professional and academic mobility programs, introduction of joint border patrols with the European Union countries, experience of the European Union border guard agencies to ensure effective formation of professional foreign language competence of middle level managers are of particular interest.*

The purpose of the article is to reveal the peculiarities of current foreign language training of the European Union border guard agencies' management in the context of experiential learning.

Methods. *The article employs general scientific methods of analysis of scientific literature on the studied problem, generalization, systematization, content analysis.*

Result. *It was found that according to the Common Core Curriculum for Mid-Level Managers of border guard agencies of European Union countries, there are two main categories of management: supervisors and managers. The introduction of an experiential learning phase in the training process of middle level managers involves formation of required professional competencies*

of border guards when on-duty, performing service duties at the border guard units, facilitates gaining practical experience, receiving feedback from higher management, colleagues and mentors.

Originality. *Organization of experiential learning of supervisors and managers of border guard agencies of the European Union countries regarding foreign language training includes specialized electronic training courses and textbooks: "English Communications for Border Guards at Airports"; textbook "English for border and coast guard"; interactive e-learning course based on mobile learning technology for self-study - "English for border guards".*

Conclusion. *The author analyzed the possibility of using this experience in order to implement it in the system of professional training of border guards of Ukraine.*

Key words: *foreign language training, managers of border guard units, experiential learning, European Union countries.*

РЕЗЮМЕ

Андрей Балендр,

доктор педагогических наук, доцент
Национальная академия Государственной пограничной
службы Украины им. Богдана Хмельницкого

Иноязычная подготовка руководящих кадров пограничных ведомств стран Европейского Союза в контексте опытного обучения

В статье охарактеризованы особенности профессиональной иноязычной подготовки руководящих кадров пограничных ведомств стран Европейского Союза. Выявлено, что согласно Унифицированной программы подготовки руководителей среднего уровня пограничных ведомств в странах Европейского Союза выделяют две основные категории руководящего состава: супервайзеры и менеджеры. Внедрение фазы опытного обучения для подготовки руководителей среднего уровня предусматривает: формирование соответствующих профессиональных компетенций непосредственно во время несения службы в подразделениях охраны границы, приобретение практического опыта, получения отзывов от руководителей, коллег и наставников. Организация опытного обучения супервайзеров и менеджеров пограничных ведомств стран Европейского Союза по вопросам иноязычной подготовки включает специализированные электронные учебные курсы и учебники: «English Communications for Border Guards at Airports»; учебное пособие «Английский язык для сотрудников пограничной и береговой охраны»; интерактивный электронный учебный курс на основе технологии мобильного обучения для самостоятельного изучения английского языка - «Английский язык для пограничников». Автором был проведен анализ возможностей использования этого опыта с целью его внедрения в систему профессиональной подготовки персонала пограничного ведомства Украины.

Ключевые слова: *иноязычная подготовка, руководители пограничных подразделений, опытное обучение, страны Европейского Союза.*

\